Bataaxal bi Yàlla may Pool, mu bind ko

WAA EFES

1 1 Man Pool, ndawul *Kirist Yeesu ci coobarey Yàlla, maa leen
di bind, yéen gaayi Yàlla yu sell yi te gëm Kirist Yeesu ci
dëkku Efes. 2 Yal na leen Yàlla sunu Baay ak Boroom bi Yeesu
Kirist may yiw ak jàmm.

3 Cant ñeel na Yàlla Baayu sunu Boroom Yeesu Kirist, mi nu sotti
ci sunu bokk ci Kirist lépp luy barkeel ci baatin te nekk ca bérab
yu kawe ya. 4 Ndaxte ba àddina sosoogul, tànn na nu ci Kirist, ngir
nu mana teew fa kanamam, sell te ñàkk sikk. Ci kaw mbëggeelam[a]
5 séddoo na nu lu jiitu, def nu ay doomam jaarale ko ci Yeesu
Kirist, ndaxte looloo doon yéene ju rafet, ji mu tëral ci coobareem.
6 Na ndamam jolli ndax yiw wu réy, wi mu nu sotti ci Soppeem bi.

7 Moom *jot na nu ak deretam ji ñu tuur, maanaam baal nu
sunuy bàkkaar, ci kaw yiw wu yaatu, 8 wi mu nu baawaanal.
Yàlla sol na nu xel mu mat ak dégg, 9 ci feeñal nu mbóoti
coobareem, dëppook yéeneem ju rafet, ji mu jaarale ci Kirist.
10 Mu tëral ne, bu jamono yi wéyee ba lépp mat, dina dajale lépp
ci kilifteefu Kirist, muy ci kaw, muy ci suuf. 11 Am nanu cér ci
moom bu nu Yàlla sédd lu jiitu ci dogalam, moom miy doxal
lépp ci ni mu ko àttee ci coobareem. 12 Noonu nuy jollil ndamam,
nun ñi jëkka wékk sunu yaakaar ci Kirist.

13 Yéen itam, bi ngeen déggee kàddug dëgg gi, di xibaaru
jàmm, bi leen tegtal yoonu mucc, te ngeen gëm ko, Yàlla tàmpe
na leen ni ñoñam ak *Xel mu Sell, mi mu dige woon. 14 Te Xel
mi mooy dawal gi nu Yàlla jox ci cér, bi mu nu dencal, ba kera
muy goreel ñi mu *jotal boppam, te ñépp jollil ndamam.

Pool sant na Yàlla, di ñaanal ñi gëm

15 Bi ma déggee nag seen ngëm ci Boroom bi Yeesu ak seen
mbëggeel ci gaayi Yàlla yu sell yépp, 16 duma noppee sant Yàlla,

---

[a] **1.4** Manees na ko tekki nii it : *ñàkk sikk ci biir mbëggeel.* **5** *Séddoo na…*

di leen boole ci samay ñaan. 17Li may ñaan Yàllay sunu Boroom
Yeesu *Kirist, di Baay bi yelloo ndam, mooy lii : mu sol leen xel
mu xóot, te xamal leen boppam 18ci leeral seeni xol. Noonu
dingeen xam yaakaaru ëllëg, ji leen Yàlla wooye, di ndam lu
xel manta daj, li nekk ci cér, bi mu dencal gaayam yu sell yi.
19Ngeen xam it, ni kàttanam màgge ba jéggi dayo, jëm ci nun
ñi gëm, dëppook dooleem ju ràññiku, 20ji mu jëfe ci Kirist, ci li
mu ko dekkal, dëël ko ci ndijooram ca bérab yu kawe ya, 21mu
tiim lu sore malaaka yépp, muy kilifa, boroom sañ-sañ, boroom
doole mbaa buur, te gëna màgg wépp tur wu ñu mana tudd,
muy tey, muy ëllëg. 22Yàlla suufeel na lépp fi kanamam, def
ko kilifag lépp ci mbooloom ñi gëm, 23miy jëmmam, di matug
Kirist, mi fees mbindeef mu ne ci fànn gu ne.

Ku gëm Kirist dina nekk nit ku bees

2 1Yéen itam Yàlla dekkal na leen, yéen ñi doon ndee fa
kanamam ci seeni moy ak seeni bàkkaar. 2Ci biir yooyu
ngeen doon dund démb, topp doxalinu àddina, tey déggal kilifag
boroom sañ-sañ yi ci jaww ji, di xel mu bon miy jëf ci kureelu
ñi déggadil Yàlla. 3Nun it booba àndoon nanu ak ñoom ca
seen dund ga, di topp sunu bakkan ciy wut bànneexi yaram ak
coobarey xel. Noonu ci sunu bindu nit yeyoo nanu meru Yàlla,
ni ña ca des. 4Waaye Yàlla mi bare yërmande, ci kaw mbëggeel
gu réy, gi mu am ci nun, 5dundalaat na nu ak *Kirist, fekk ndee
lanu woon fa kanamam ci sunuy bàkkaar— ci kaw yiwu Yàlla
ngeen mucce. 6Te dekkal na nu ak Kirist Yeesu, dëël nu ak
moom ca bérab yu kawe ya. 7Noonu ba fu jamono yem, dina
lañal fi sunu kanam yiwam wu réy wi xel manta takk, jaar ci
baaxaay gi mu nu won ci Kirist Yeesu. 8Ndaxte ci yiwu Yàlla
ngeen mucce ci kaw ngëm, te loolu jógewul ci yéen, mayu Yàlla
la ; 9du peyu jëf, ba kenn di ci kañu. 10Ndaxte jëfu Yàlla lanu ;
moo nu bind ci Kirist Yeesu, ngir nu wéy ci jëf yu rafet, yi mu
nu fàgguloon ca njàlbéen ga.

Ñi gëm Kirist, benn lañu

11Kon nag yéen ñi dul Yawut cib juddu, yéen ñi xaraful,
te ñi xaraf ci seen yaram ci loxol nit ñoo leen teg ay yéefar,
fàttalikuleen lii : 12booba amuleen woon benn cér ci *Kirist,
mbaa benn baat ci kureelu *bànni Israyil. Bokkuleen woon ci
kóllëre, gi Yàlla fas ak ñoom, te ëmb dige ya. Amuleen woon

benn yaakaar mbaa benn xam-xamu Yàlla ci àddina. 13 Waaye
léegi ci seen bokk ci Kirist Yeesu, yéen ñi sore woon jege ngeen
ndax deretu Kirist ji ñu tuur.

14 Ndaxte mooy sunu jàmm, moom mi jël Yawut ak ki dul
Yawut, def nu benn. Ñag bi doxoon sunu diggante te sosoon
sunu dëngoo, moo ko màbb ci li mu joxe yaramam, 15 far noonu
yoonu *Musaa, muy ndigal ya ak dogal ya. Noonu la nu jële,
Yawut ak ki dul Yawut, def nu benn ci moom, ba nu jàmmoo.
16 Nun ñaar, ñi def benn jëmm, jubale na nu ak Yàlla ci dee, gi
mu dee ca bant ba ñu ko daajoon, dindee noonu sunu tongoonte.
17 Bi mu ko defee mu ñëw, yégalsi nu xibaaru jàmm fa kanam
Yàlla, yéen ñi sore woon ak nun ñi jege. 18 Ndaxte nun ñaar
ñépp am nanu bunt ci Yàlla Baay bi, jaar ci Kirist, ci ndimbalu
menn *Xel mu Sell mi.

19 Noonu dootuleen ay doxandéem mbaa ay gan, waaye am
ngeen baat ci kureelu gaayi Yàlla yu sell yi, te waa këram ngeen.
20 Yéena ngi sukkandikoo ci fondamaa, bi ndawi *Kirist yi ak
yonent yi tabax, te Kirist Yeesu ci boppam di doju dalil wa. 21 Ci
moom la doj yépp ràbbloo, ba tabax bi jóg, di màggalukaay bu
sell ngir Boroom bi. 22 Ci seen bokk ci Kirist, Yàlla boole na leen
tabax yéen itam, ba ngeen nekk dëkkukaayam, jaar ci *Xel mu
Sell mi.

Sasu Pool ci xamle xibaaru Kirist ci xeet yi dul Yawut

3 1 Kon nag maa ngi leen di ñaanal, man Pool mi ñu tëj kaso
ci turu *Kirist ndax sas wi may bey ci yéen, xeet yi dul
Yawut. 2 Wóor na ma ne dégg ngeen yenub xamle yiwu Yàlla,
bi mu ma jagleel jëm ci yéen. 3 Yàlla feeñu na ma, xamal ma
mbóoti mbir mi mu tëral, ni ma leen ko binde ci kàddu yu néew.
4 Bu ngeen jàngee loolu, dingeen mana xam bu wér dégg, gi ma
am ci mbóoti mbiri Kirist. 5 Ci jamono yu weesu, loolu kumpa
la woon ci doom Aadama, waaye léegi Yàlla feeñalal na ko ay
ndawam ak yonentam yu sell yi, jaarale ko ci *Xel mu Sell mi.
6 Mbir mi nii la tëdde : léegi xeet yi dul Yawut dañoo bokksi cér
ak Yawut yi, bokk ak ñoom jenn jëmm, bokk wàll ci xéewal yi
Yàlla dige ci Kirist Yeesu, te xibaaru jàmm bi xamle ko.

7 Xamle xibaaru jàmm boobu nag, Yàlla fal na ma ci jawriñ ci
kaw yiwam, te di ma dooleel ci kàttanam. 8 May na ma, man mi
gëna tuuti ci gaayi Yàlla yu sell yi, may xibaar xeeti àddina barkeel
yu xel dajul yi ci Kirist ; 9 te it may sulli melokaanu mbir mu xóot,

mi Yàlla tëral te doon kumpa njàlbéen ga ba tey ci moom mi sos lépp. 10 Waaye léegi nee na fàŋŋ, ngir kilifa yi ak boroom sañ-sañ yi ca bérab yu kawe ya mana xam ni Xelum Yàlla xóote, jaar ci li ñu gis ci mbooloom ñi gëm Kirist. 11 Mooy dogal bi sax dàkk, te Yàlla tëral ko ci Kirist Yeesu sunu Boroom. 12 Ci turam am nanu kóolute fa kanam Yàlla, ak bunt bu yaatu ci moom ci kaw ngëm. 13 Maa ngi leen di ñaan nag, ngeen baña yoqi ndax coono, yi may jële ci bey sama sas ci yéen, xam ne coono yooyu ñoo leen di jural ndam.

Pool ñaanal na ñi gëm, ñu sax ci Kirist

14 Moo tax maa ngi sukk, jublu ci Yàlla Baay 15 biy cosaanul njaboot gépp, muy ci kaw, muy ci suuf. 16 Ma di ko ñaan, mu may leen, ci kaw ndamam lu amul kem, *Xel mu Sell mi feddali seen baatin ak kàttan gu mag, 17 ba *Kirist dëkk ci seeni xol ci kaw ngëm. Te ngeen sax noonu te sampu ci mbëggeelu Yàlla, 18 ba jagoo, yéen ak gaayi Yàlla yu sell yépp, guddaay ba, yaatuwaay ba, kawe ga ak xóotaay ba, 19 te xam mbëggeelu Kirist, gi raw mépp xel. Noonu dingeen fees dell ak matug Yàlla.

20 Léegi nag, na ndam li féete ak Yàlla, mi mana yeggale lépp luy ñaan mbaa yéene, ba weesu ko fuuf, dëppook kàttan giy jëf ci nun ; 21 moo yelloo ndamul mbooloom ñi gëm jamonoy jamono ba fàww, jaar ci Kirist Yeesu. Amiin.

Mbooloom ñi gëm, jenn jëmm la, ni céri yaram

4 1 Man mi ñu tëj kaso ngir Boroom bi nag, maa ngi leen di dénk, ngeen dund dundin wu yellook wooteb Yàlla. 2 Ngeen woyof toyy te lewet, di muñalante tey baalante ci mbëggeel, 3 te dem ba fu seen kàttan yem, ngeen likkoo ci jàmm, bay sàmm booloo gi leen Xelum Yàlla may.

4 Jenn jëmm moo am, menn Xel, ak jenn yaakaaru ëllëg ju wooteb Yàlla ëmb. 5 Benn Boroom it a am, genn ngëm, ak benn seedeb ngëm ci li ñu leen *sóob ci ndox. 6 Te jenn Yàllaa am, di Baayu ñépp, mu tiim ñépp, fees ñépp te dëkk ci ñépp.

7 Waaye ku nekk ci nun ak mayam, ni nu ko *Kirist séddalee.
8 Looloo tax Mbind mi ne :

« Yéeg na ba ca fa gëna kawe,
yóbbaale mbooloom noon mu bare, mi mu not,
tey séddale nit ñi ay may. »

9 Su nu waxee ne « yéeg na, » li moo ci génn : daa jëkka wàcc ba ca bérab ya gëna suufe. 10 Ki wàccoon moo yéegaat, ba tiim

asamaan yépp, ngir fees lépp. 11 Moo may ñii di ay ndawam,
ñii ay yonent, ñii ay taskati xibaaru jàmm bi, ak ñeneen ñuy
sàmm mbooloom ñi gëm te di ko jàngal. 12 Maye na léen, ngir ñu
waajal gaayi Yàlla yu sell yi, ñu mana bey seen sas ci taxawal
mbooloom Kirist, di jëmmam. 13 Noonu nu mànkoo ci sunu
ngëm ak ci xam *Doomu Yàlla ji, ba kera nuy egg ci nekk nit
ku sotti te taxaw taxawaay bu dëppook matug Kirist.

14 Noonu dootunu ay gone yu njànglem nit ku ñëw di fàbbi
ci seeni làqarci ak seeni pexe, nu mel ni ay gaal yu duus yi
ak ngelaw li di baaje. 15 Waaye dinanu wax dëgg, ëmb ko ci
mbëggeel, bay màgg ci fànn gu ne ci sunu bokk ci Kirist. Mooy
bopp, 16 te jëmm jépp ci moom lay dunde, di jëmm ju ràbboo te
déggoo ci bépp tenqo, te cér bu nekk di def warugaram. Noonu
jëmm ji di yokku ak a màgg ci biir mbëggeel.

Sunu jikko ju jëkk ak sunu jikkoy tey

17 Maa ngi leen di wax lii nag, te di ko dëggal ci kanam
Boroom bi : buleen dundeeti ni xeeti àddina yi, ci seeni xalaati
neen 18 ak seen xel mu lëndëm. Dañoo génn ci dundu Yàlla, ndax
umple gi ñu am ci moom, ak li ñu ko tëjal seen xol. 19 Seen xol
dafa dërkiis, ba ñu bayliku ciy topp seen nafsu, di sóobu ci bépp
sobe te xér ci.

20 Waaye du dundin woowu ngeen jàng ci *Kirist. 21 Ndax
yaakaar naa ne dégg ngeen Kirist te jàng ngeen ci moom, ba
xam dëgg gi Yeesu ëmb. 22 Maanaam ngeen yulli seen jikkoy
judduwaale ju bon ji daan fés ci seeni jëf, di gëna yées, te ànd
ak i bëgg-bëggam yu di naxi kese. 23 Te ngeen yeeslu ci seen biir
xel, 24 te soloo jikko ju bees, ji Yàlla sàkk ci njubte lu dëggu ak
sellaay gu dëggu.

Melow dund gu bees

25 Kon nag bàyyileen di fen, tey wax dëgg kenn ku nekk ci
moroomam, ndax ku nekk sa genn-wàllu moroom nga. 26 Ku mer,
bu mu jàll aw kaañ; bu jant bi sowaale seen mer, 27 ba ngeen
may *Seytaane bunt. 28 Ku daan sàcc, na ko dëddu te jublu ci
liggéey lu baax ci ay loxoom, ngir mu mana dimbali ñi néew
doole.

29 Bu genn kàddu gu ñaaw génn ci seen gémmiñ, waaye su
wax yegsee, nangeen wax lu rafet, ba faj soxlay seeni moroom,
te teg ñi leen di déglu ci yoonu yiw. 30 Buleen yóbbe tiis Xelu

Yàlla mu Sell, mi leen tàmpe ngir bésu goreel ba. 31 Dëdduleen
lépp luy wex mbaa tàng bopp, luy mer mbaa coow, lépp luy
xaste mbaa coxor. 32 Te ngeen baax ci seen diggante, di laayante
biir tey baalante, ni leen Yàlla baale ci turu *Kirist.

5 1 Yéen nag ñiy goney Yàlla, yi mu bëgg ci xolam, royleen ko
ci loolu. 2 Ngeen wéer seen dund ci mbëggeel, mel ni Kirist
mi nu bëgg, ba joxe bakkanam ngir nun, di sarax su ñu jébbal
Yàlla te neex ko ni xetu latkoloñ.

3 Waaye naka njaaloo ak bépp sobe mbaa bëgge, jéllale naa
jëf ji sax, waaye bu ko làmmiñ tudd, ni mu jekke ci gaayi Yàlla
yu sell yi. 4 Dawleen it lu jekkadee, ni wax ju ñaaw mbaa waxi
caaxaan ak kaf yu bon, te ngeen sax ci sant Yàlla. 5 Na leen wóor
ne kenn ku jikkowoo ndoxaan, sobe mbaa bëgge, maanaam
bokkaale Yàlla, kooku du am cér ci nguuru Kirist ak Yàlla. 6 Bu
leen kenn nax ci ay waxi neen, ndaxte jëf yooyooy tax meru
Yàlla di wàcc ci kureelu ñi ko déggadil. 7 Kon nag buleen séq ak
ñoom dara. 8 Lëndëm ngeen woon, waaye léegi leer ngeen ndax
seen bokk ci Boroom bi.

Dundeleen ni ay goney leer

Dundeleen nag ni ay goney leer. 9 Leer, mbaax lay meññ, njub
ak dëgg. 10 Dëggal-leen ci seeni jëf li neex Boroom bi, 11 te daw
lépp luy jëfi lëndëm yu amul njariñ, bay weer sax ku koy def.
12 Ndaxte waxtaane sax li ñuy def ci nëbbu, lu ruslu la ; 13 waaye
leer, lu mu ëmb, fésal ko. 14 Ndaxte lu jaxasoo ak leer di leer.
Looloo tax ñu ne :

« Yewwul, yaw mi nelaw,
te jóge ci biir néew yi,
kon *Kirist dina ne ràññ ci yaw,
ni leeru jant buy fenk. »

15 Noonu sàmmleen seen dundin, waxuma ni ñu amul xel,
waaye ni ñu am xel, 16 tey jariñoo jot gi, ndaxte nu ngi ci
jamono ju bon. 17 Buleen ñàkk bopp nag, waaye xamleen
liy coobarey Boroom bi. 18 Buleen màndi it ci sàngara, liy
ndeyi ñaawteef, waaye feesleen ak *Xel mu Sell mi ; 19 di
waxante ci seen biir ci ay taalifi Sabóor, ciy woy ak i cant yu
tukkee ci Xelum Yàlla, di woy ak a kañ Boroom bi ci seen xol.
20 Gërëmleen Yàlla Baay bi ci turu Yeesu Kirist Boroom bi, fu
ngeen mana tollu, ci lu mu mana doon ; 21 teg ca nangul sa
moroom ci biir wegeelu Kirist.

Diggante góor ak soxnaam

22 Naka yéen jigéen ñi, nangeen nangul seeni jëkkër, ni su
doon Boroom bi. 23 Ndaxte góor mooy kilifag soxnaam, ni *Kirist
nekke kilifag mbooloom ñi gëm, muy jëmmam ji muy sàmm.
24 Ni mbooloo mi nag jiitale Kirist, noonu la jigéen ji wara jiitale
jëkkëram ci lépp.
25 Yéen nag góor ñi, na ku nekk bëgg soxnaam, ni Kirist bëgge
mbooloo mi, ba joxe bakkanam ndax moom, 26 ngir sellal ko
ak kàddoom, ba mu laab ni ku sangu set. 27 Noonu dina ko jël,
mu mel ni séet bu ñu waajal, di mbooloom mu soloo ndam, te
gàkkul, rasul, taqul leneen, waaye mu sell te amul sikk.
28 Na góor bëgg soxnaam, ni mu bëgge boppam. Bëgg sa soxna,
bëgg sa bopp la. 29 Ndaxte kenn masula bañ sa yaram. Waaye
danga koy dundal, di ko fonk. Noonu it la Kirist fonke mbooloo
mi ; 30 ndaxte noo di céri jëmmam. 31 Mbind mi nee na : « Looloo
tax góor di teqalikook ndeyam ak baayam, ànd ak soxnaam,
ñoom ñaar doon kenn. » 32 Loolu ëmb na mbóot mu xóot ; man
maa ngi wax ci lu jëm ci Kirist ak mbooloo mi. 33 Waaye li teew,
na góor gu nekk bëgg soxnaam, ni mu bëgge boppam, te jigéen
ji weg jëkkëram.

Diggante waajur yi ak seen njaboot

6 1 Naka yéen xale yi, nangeen déggal seeni waajur, ci li
ngeen bokk ci Boroom bi, ndaxte looloo rafet. 2 « Teralal
sa ndey ak sa baay, » mooy ndigal li jëkka ëmb dige, 3 maanaa :
« ngir nga am gudd fan gu ànd ak jàmm. »
4 Yéen baay yi it, buleen bundxataal xale yi, waaye ngeen yar
léen, di léen yemale ak a yee ci Boroom bi.

Diggante jaam ak sangam

5 Yéen jaam yi, nangeen déggal seeni sang yu àddina, boole ci
ragal ak wegeel, di ko def ak xol bu laab, ni su doon ngir *Kirist.
6 Buleen ko def rekk ci ngistal, ngir sàkku ngërëmu nit, waaye ni ay
jaami Kirist, di jëfe coobarey Yàlla ak seen xol bépp. 7 Beyleen seen
sas nag ak xol bu tàlli, ni su doon ngir Boroom bi te du nit, 8 xam
ne ku def lu baax, Boroom bi delloo la ko, muy jaam, muy gor.
9 Yéen it sang yi, jëfeleen noonu seen diggante ak seeni
jaam, te dëddu gépp raglu, xam ne yéena bokk benn Boroom ci
asamaan, te ñépp a yem fi moom.

Xeex ak Seytaane

10 Léegi nag doolewuleen ci Boroom bi te soloo kàttanam gu
mag gi. 11 Gànnaayooleen yérey xarey Yàlla yépp, ngir mana
jànkoonte ak pexey *Seytaane. 12 Ndaxte ndëndu xare jib na,
waxuma sunu diggante ak nit ñi, waaye ak kilifa yiy nëxal
àddina si, ñuy kilifa yi ak ay boroom sañ-sañ, di gaayi Seytaane
yi ci bérab yu kawe yi. 13 Kon nag gànnaayooleen yérey xarey
Yàlla yépp, ba mana jànkoonte jamono ju xeex bi taree, not lépp
te taxaw temm.
14 Taxawleen kon temm, geñoo dëgg te sàngoo njub, muy seen
kiiraayu dënn. 15 Solooleen jàmm, ji xibaaru jàmm biy joxe, ni
ay dàll ci seeni tànk, ba jekk ci lépp. 16 Defleen it ngëm, muy
seen pakk, ba mana fél jum yi leen Seytaane di fitt. 17 Defleen
mucc, muy seen mbaxanam xare, ak kàddug Yàlla, muy jaasi ji
leen *Xel mu Sell mi tëggal. 18 Deeleen ñaan ci xeeti ñaan yépp
ci kàttanu Xel mu Sell mi, te sax ci ak farlu gu mat sëkk, di
ñaanal gaayi Yàlla yu sell yi yépp.
19 Te buleen ma ci fàtte, ngir waxtu wu ma ubbee sama
gémmiñ, ma am lu ma wax, ba mana xamle ak fit wu dëgër
mbóoti xibaaru jàmm bi. 20 Ndaw laa ci, lu ñu jéng ; yal na ma
Yàlla may fit wu ma waxe, ni mu ma ware.

Tàggoo

21 Yónnee naa leen Tisig sama mbokk, mi ma sopp, te muy
jawriñ ju takku ci liggéeyu Boroom bi, ngir mu xamal leen lépp
li aju ci man ak li may def. 22 Maa leen ko yónneel sama bopp,
ngir ngeen xam li nu nekke, te mu dëfal seeni xol.
23 Yéen bokk yi, yal na leen Yàlla Baay bi ak Yeesu *Kirist
Boroom bi may jàmm ak mbëggeel gu ànd ak ngëm. 24 Yal na
yiwu Yàlla ànd ak ñépp, ñi bëgg Boroom bi Yeesu Kirist ak
mbëggeel gu sax.